

AZADI

Yıl: 3

MART

Sayı 2024-07

ISSN: 2757-8194

Fiyatı 5 TL (KDV Dahil)

ŞİMDİ İRADE ZAMANI DEM HAT

Sedsala Şoreşa Jinê

Mehabad Alasor

Di dîroka civakan de koletîya jinê bi milkê taybet destpê kir. Şerê destpêkê yê çînî di navbera du zayendan de çêbû. Bi derketina holê ya milkê taybet zayenda jin bindest bû û zayenda mêr bû serdest. Di her pergala aborî de hebûna serdestîya mêran xurt bû. Ev avanî di nava geşedana dîrokî de taybetmendiya heteroseksîst jî li xwe bar dike. Ne tena zayende jinê, lgbti+an jî bi hêla serdestîya mêran qasî zeyenda jinê, bêtir jî bindest in. Îro di têkoşîna li dijî serdestîya mêr de tevgera LGBTI+ di cihekî girîng de disekine.

Dema ku em gîhaştin kapîtalîzmê, taybet di heyama kûrewîbûna emperyalîte de hilberîn civakî bûye. Hemû tekîlîyên di asta civakî de tîn avakirin. Tekîlîyên di navbera zayendan de bi vî awayî ava dibe. Û kedxwarîya li ser keda jinê jî civakî bû. Serdestiya mêran di her qada civakî de hatîye dehandin. Kapîtalîzm di nav her beşa civakê de teva serdestîya mêr rêxistin dibe. Zayenda jinê di ev şert û mercan de du caran bindest dibe.

Zayenda jinê di hundirê malan de bi hêla sedestîya mêran bindest dibe. Jin di hundirê malan de wekî kedkarê malê cih digire. Tevahî barê xizmetê malan li ser milê jinê ye. Zarokan xwedî dikin, xizmeta nexweşan dikin, xizmeta mêran dike û ew mêr tena hevjinê jinê ye. Di heman demê de kurê xwe, xezûr, tî û hemû mêrên hundirê malê jî li benda xizmeta jinê ne. Jinên bindest di malan de wekî karker dişuxulin, lê li hemberî ew kar û ked mûçe nastînin. Jinên bindest di heman demê de dervî malan jî ji hêla pergala kapîtalîzmê ve tîn bindestkirin. Ji ber ku jinên bindest di heman demê di pergala kapîtalîzmê de wekî hêza kar a erzan tîn dîtin. Di jîyana xebata civakî de keda jinê dibe kalêra giştî. Keda jinê dibe kalêra razemaniya sermiyana giştî û bi vî awayî keda jinê hem di hundirê malê de hem jî derve tê îstîsmarkirin. Îstîsmariya keda jinê hem ji hêla zayenda mêran hem jî ji hêla kapîtalîzmê ve bûyereke domdar e.

Di heyama kûrewîbûna emperyalîyetê de yekîtiya di navbera serdestîya mêr û sermiyanê de xurt dibe. Lê ev yekîti ne ûsa zelal e. Di bingeha vê yekîtiyê de nakokî heye. Di heyama kûrewîbûna emperyalîyetê de hilberan civakî bûye. Xisleta hilber-

ranê civakî ye. Lê di heman demê milkê taybet jî berdeyam dike. Ji ber ku di bingeha serdestîya mêr de milkê taybet heye. Xisleta milkê taybet jî taybet e. Tam jî di vir de yekîtiya serdestîya mêr û kapîtalîzm dîderize. Ev derz roj bi roj mezin dibe û jinên bindest hem di hundirê malan de hem jî derve bi sedema vê nakokîyê bêtir zordarî dibînin. Ji ber ku jinên bindest ji bo civakîbûna hilberanê bi destê kapîtalîst tim dervî malan tîn defkîrin. Di Heman demê de jî bi destê mêran ji bo berdeyamîya milkê taybet tîn kişandin hundirê malan. Ew nakokî tirba kapîtalîzmê dikole. Ev ji bo hilweşandina kapîtalîzmê hêz dide.

Ji ber vê sedemê, jinên komunîst dibêjin şoreşa jinê bi rakirina ji holê ya pergala kapîtalîzmê gengaz e. Şoreşa jinê rakirina ji holê ya spartekên civakî û madîyên serdestîya mêr pêwîst dike. Ew spartek di kur de şênber dibin? Bêguman di milkê taybet û di amûrên hilberanê de. Çavkanîya spartekên civakî û madîyên serdestîya mêran jî dewleta burjuvazî ye. Dewletên burjuvazî di her qadê de, xwe li ser feraseta serdestîya mêran rêxistin dike. Ji bo parastina serdestîya mêran û ji bo berdeyamîya milkê taybet hemû sazîyên xwe seferber dike. Sazîyên dewletên burjuvazî: artêş, polîs, dadgeh, malbat hwd. ji bo serdestîya mêran misoger in. Wateya dewleta burjuvazî sazîkirina zordariya zayendê ye jî. malbata burju-

vazî di nav sazîyên dewletên burjuva de de roleke girîng dilîze. Ji ber ku malbatên burjuvazî tena tekîlîyên hetoreseksîst qabûl dike. Di heman demê de ew malbat ne ji bo ku jin û mêr biryar bide jiyanê azad û hevpar bijîn.

Di malbatê de jin bindest in, mêr serdest in. Erkên jinê weladindina zarokan e. Armanca hebûna zarokan jî parastina milkê taybet û berdeyamîya milkê taybet e. Ji bo vê mîras ji bo berdeyamîya milkê taybet derketiye.

Şoreşa jinê pêwîst dike ku şoreşa civakî ya ku ber ve sosyalîzmê dimeşe û têkoşîna li dijî serdestîya mêr bi hev re bimeşe. Şoreşa jinê tena bi serê xwe ne gengaz e, şoreşa civakî bêtî şoreşa jinê tena têrê nake. Di dîroka civakê de komek tecrûbe hene. Lê bi taybetî em li deh salên dawî yên Rojhilata Navîn binêrin. Di kîjan serhildan û rapêrînen ku çêbûn de jin jî ji bo azadiya xwe derneketin qadan? An jî di kîjan rapêrîna jinan de jin di heman demê de ji bo daxwaza civakeke nû nemeşîya, gazina pergala kapîtalîzmê nekir, feqîrtî, xizanî, tunebûn neanî ser ziman? Kîjan serhildana jinan çêbû ku civak piştgirî nedaye? Bêguman pêşketina tevgera gelan careke din nîşanî me dide ku pêwîst e şoreşa jinê û şoreşa civakî di xisleta şoreşa yekbûyî de bigêhêje hev.

Di bernamêya jinên komunîst de ev mijar weke 'şoreşa dumend' hat binavkirin.

Aylık Sosyalist Haber Yorum Gazetesi: Yekitî Azadî û Sosyalizm

Varyos Gazete Dergi adına Yazı İşleri Müdürü: Tülin Gür

Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzîn Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL Tel: (0212) 529 15 94 • Faks: (0212) 529 06 75

Ceylan Matbaa Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi B Blok No: 318 Topkapı / İstanbul • Tel/Faks: 0212 613 10 79

Yayın Türü: Yaygın Süreli • Baskı Tarihi: Mart 2024

Bêguman di her şoreşê de ji bo kirdeyên şoreşê mijarên tifaqan gelekî girîng in. Dema ku behsa şoreşa jinê bê kirin pêwîst e tifaqên jinên bindest jî diyar bibe. Hêza tifaq a jinên bindest mêrên di nava refên proleter de ne. Karkerên mêr, kedkarên mêr, mêran xizan, feqîr, ên bêmilk jî di çerçoveya şoreşa jinê de hêzên tifaq ên jinên bindest in. Ji ber ku ew jî di heman demê de pêkhatayên çînên bindest in. Keda wan jî ji hêla kapîtalîzmê ve tê îstîsmarkirin. Bi vî awayî di merhaleya rakirina ji holê ya kapîtalîzmê jin û mêrên bindest dibin hevalbend.

Jinên bindest hem ji bo zayenda bindest, hem jî weke pêkhateyeke çîna bindest tevî şoreşa civakî dibe. Mêrên ku di nav refên çînên bindest de cih digirin jî bi navê çîna xwe tevî şoreşê dibe. Lê di vir de xelesa girîng ew e ku ji bo serkeftina şoreşa jinê erk dikeve ser milên mêrên proleter jî. Mêrên proleter wekî ku tifaq in, pêwîst e ew jî xwe berpirsyar bibînin. Di çerçoveya şoreşa jinê de mêrên komunîst û mêrên proleter, mêrên karker û kedkar, zayend de mêrên ku di rêfên şoreşgeran, di rêfên welatparêzên sosyalîst de cih digirin pêwîst e li dijî zayenda xwe, tevî tekoşînê bibin û divê bi rêbazên cureyî li dijî serdestiya mêran têbikoşin. Ji bo tekçûna serdestiya mêr pêwîst e ku ew jî li dijî feraseta serdestiya mêr di nav zayenda mêran de bixebitin. Divê mijarê de şoreşa Rojava ji bo me mînaka herî şênber e.

Li Rojava rojên tekoşîna azadiya jinê, zayenda mêr jî tevî xebatê dibin. Di 25ê Mijdarê de, 8ê Adarê de li dijî serdestiya mêr meş, daxuyanî, perwerde, civîn û çalakîyên mêran hwd. tên lidarxistin. Bi taybet li welatekî wekî Rojava û Bakurê Surî û axên Rojhilata Navîn, ev gaveke

biçûk be jî, li dijî feraseta serdestiya mêr roleke mezin dileze. Ji ber ku em hundirê şoreşê de ne û tekoşîna me li dijî serdestiya mêr berdewam e. Dîsa li Rojava Jinên Komunîstên Şoreşger di çarçoveya şoreşa jinê de erk dide Tevera Komunîstên Şoreşger. Perwerde, civîn, atolye û bi rêbazên cureyî mijara serdestiya mêr, ji mêrên komunîst re dike rojev. Dîsa li Tirkiye û Bakurê Kurdistanê Meclîsên Jinên Sosyalîst bi salane ji bo vê mijarê têdikoşe. Bi taybet di 8ê Adarê de, 25ê Mijdarê de mêrên sosyalîst, welatparêzên sosyalîst berpirsiyartiya xwedîkirina zarokan, çêkirina xwarin, paqijî, alîkariya teknîkî hwd. û xebatên din didin meşandin ku jinên ku tevî çalakîyan dibin di çalakîyê de asta jor de encam bigirin. Di heman demê de atolyeyên lêpîrsîna mêrîtiyê lidar dixin û bi saya vê xebatê mêrên komunîst feraset û nêzikatiyên xwe yên serdestiya mêr bi awayekî hîna kurtir nas dikin.

Xelesa girîng ew e ku pêwîst e zayenda mêr jî li dijî feraseta mêr têbikoşe. Divê li dewsa perspektîf bide jinên komunîst, an jî vîna wan bişkîne divê bi feraseta li dijî serdestiya mêr têbikoşe. Ji ber ku pergala kapîtalîzmê dema ku koletiya jinê kurtir dike mêran jî ji nixrên xwe dûr dixê. Ji ber vê yekê divê zayenda mêr tu carî ji birneke ku azadbûna jinê di heman demê de mirovbûna mêr e.

Jin her ku azad dibe mêrên ku bi serdestiya mêran re ji nixrên mirovatîyê derketine dîsa vegeerî vedigerin nixrên mirovatîyê. Ji bo vê şoreşa dumend hem azadiya jinê hem rizgariya civakê misoger dike.

Şoreşa jinê bernameya rizgariya jinê ye. Dewletên emperyalîst amadekariya şerê cihanê yê 3emîn ê parvekirinê dikin.

Ev pêvajoyên nîşanî me dide ku bingeha şerê cihanê yê sêyemîn her ku diçe xurtir dibe. Di sedsala 21emîn de jiyana jinên bindest hem ji ber serdestiya mêr a hundirê malan hem jî ji ber îstîsmariya kedê ya kapîtalîzmê ve hîna zehmetir dibe. Di encamên şerên emperyalî yên qirêj ên wekî koçberî, xizanî, tundî, kuştin, tacîz destdirêjî û hwd. zordariya li ser zayenda jinê zêde bibe. LGBTI+ rojane di bin êrîşên xezabê de ne. Pergala kapîtalîzmê di asta cihanî de di nav qeyraneke hebûnî de ye. Di ev serdema ku kapîtalîzmê êdî gîhaştîye asta kûrewîbûna emperyalîyetê nakokîyên navbera hilberana civakî û milkê taybet de, nakokîyên navbera zayenda jin û mêr her ku diçe kurtir dibe. Jinên bindest êdî vê rewşê qebûl nakin. Di gelek deweran de qasî şoreşên civakî bingeha şoreşên jinê jî hîna xurtir dibin. Di her serhildan û raperîna bindestan ku derdikeve holê wesf û çendaniya jinan gelekî xurt e. Her wiha wekî serhildana Jîna Emînî ya Rojhilata Kurdistan û Îranê hinek ji van serhildan û şoreşan li ser bingeha nakokîyên zayendî destpê dikin.

Di sedsala 21emîn de di gelek qadan de bila mezin be, biçûk be, dibe ku di gelek welatan de şoreşên jin werin lidarxistin. Ji bo serkeftina şoreşa jinê pêwîst e ku pergala kapîtalîzmê ji holê bê rakirin. Ji ber vê sedemê ji bo jinên bindest çareserî bernameya şoreşa jinê a jinên komunîst e. Rizgariya jinê encax bernameyeke komunîst gengaz dibe. Sedsala 21emîn sedsala şoreşên jin e. Ev sedsal wê bi ronahiya bernameya şoreşa jin bibe sedsala serkeftina jinên bindest. Werin li derdora bernameya şoreşa jinê xwe rêxistin bikin, tekoşîna li dijî kapîtalîzmê û serdestiya mêran bilind bikin.

Yeni bir irade savaşını kazanmanın yolu

Yeni bir yerel seçimin eşiğindeyiz. Kürdistan'da artık yerel seçimler son iki yerel seçimde halkımızın zihnine çok kötü bir ünle kazınan kayyum saldırısıyla anılıyor. Her defasında halkımızın seçtiği yerel temsilci ve iradeler, faşist sömürgeciliğin kayyum darbesiyle yok sayılıyor. Rejim aslına rücu ediyor, biçimsel mekanizmalar da ortadan kalkıyor ve kayyumlar birer sömürge valileri olarak (ki bu kayyumların birçoğu gerçekten de resmi olarak da, kent düzeyinde valilerden, ilçe düzeyinde ise kaymakamlardan oluşturuluyor) atanıyor. Aslında bu bile yalnız başına, sömürgeciliğin tonajı ve dozajı hakkında bir fikir veriyor. Klasik sömürgeciliğin temel bir verisi böylece realize olmuş oluyor.

Kayyum saldırısı ve irade gaspı son yıllarda sistematik bir saldırı ve bir kural haline gelse de mazisi daha eskiye, 12 Eylül faşist darbesinden hemen önceki zamanlara dayanır. 6 Mayıs 1979'da Curnê Reş'de (Hilvan) Nadir Temel, 14 Ekim 1979'da ise, o zamanlar ilçe olan Êlîh'te (Batman) Edip Solmaz yapılan yerel seçimlerde yurtsever adaylar olarak kazandılar. N. Temel, birkaç ay sonra görevden alınarak yerine tıpkı şimdiki gibi kaymakam atanırken, Edip Solmaz belediye başkanlığında bir ayı bile doldurmadan 12 Kasım 1979'da kontrgerilla saldırısıyla katledildi. Dolayısıyla kayyum geleneği gerçekte kanlı bir biçimde doğuyordu. Bugün ise irade gaspına hapsedme eşlik ediyor.

31 Mart yerel seçimleri ile birlikte sömürgeci faşist şeflik rejiminin geleneği bozmayacağını ön görebiliriz. Seçimleri bu biçimde okumak ise önümüzdeki dönemin politik görevlerini doğru kavramanın ilk ön koşulu ve ilk adımıdır.

Geçtiğimiz yıl yapılan genel seçimler, seçimlere YEŞİL SOL olarak giren birleşik cephe partisinin önemli politik hatalarına sahne olmuştu. Burjuva restorasyoncu muhalefete angajman ve üçüncü cephenin-yolun fiili terkedilişi, bu politik savruluşun odağını oluşturdu. 31 Mart seçimlerine doğru giderken aynı hataların yapılmaması ve hatalardan önemli oranda ders çıkarılmış olması bugünden en önemli kazanım olarak kaydedilmelidir. Özellikle, DEM Parti'nin olabildiğince çok merkezde aday çıkarmış olması bu kazanımın ve doğru politik taktiğin en somut ifadesidir.

Burjuva siyaset mahallesindeki manzara-ı umumiye ise, bildiğimiz gibi: Çapsızlık, kirli rekabet, hem Kürde hem Kürt aracılığıyla rakibine vurmak her seçimin olduğu gibi 31 Mart yerel seçimlerinin de klasiği. Mayıs 2023 genel seçimleri öncesi büyük iddialarla caka satan burjuva muhalefet

cephesi, yani Millet İttifakı, hezimet yaşadığı 14-28 Mayıs 2023 seçimlerinin ardından çözülürken, iktidar bloğunun genişleme gayretleri özellikle YRP eliyle hüsrana uğratıldı. Tek tek tüm burjuva partilerin yaşadığı krizler, yaşanan istifalar vs. bu seçim döneminin öne çıkan yanlarından biri.

İktidarıyla muhalefetiyle burjuva siyasetin yaşadığı bu çözümlüş, başta DEM Parti olmak üzere ezilenlerin mücadeleci öznelerinin daha güçlü bir seçenek olmalarının imkanlarını artırıyor. Saray iktidarı bu gerçeğin farkında olduğu için DEM Parti ve başta ESP olmak üzere bileşenlerinin önünü faşist devlet terörü ile kesmek istiyor. ESP'ye dönük her hafta rutinleşen işkenceli gözaltılar, birçok yerde DEM adaylarına yönelik gözaltı ve tutuklama saldırıları bu eksenden okunmalıdır. Sömürgecilik, kayyum saldırısını seçimlerden önce başlatmış bulunuyor.

31 Mart'a sayılı günler kala, seçimlerin ve seçimleri kazanmanın ne anlama geldiği, bugün artık politik özne ve öncüler bakımından güncellenmesi gerekir. Kuşkusuz bu, özellikle son genel seçimlerin de temel bir gerekliliği idi. Esas olarak 31 Mart sonrasına sarkacak yeni bir içeriktir söz konusu olan. Buradaki 'yeni', tekrar pahasına da olsa, esasen 2023 genel seçimlerinin de temel çizgilerinden biriydi. Peki ne var bu 'yeni' içerikte?

Her şeyden önce seçimlerin ve seçim sonuçlarının faşist şeflik rejimine karşı politik savaşında oynadığı rolün doğru kavranması gerekir. Seçimlerin ve seçim anının somut politik mevzi kazanmanın bir basamağı olduğu 7 Haziran 2015'ten bu yana ciddi politik alt üst oluşlar yaşandı. Faşist şef, bu süreç boyunca, faşist rejimin yürütme organının, yani iktidarının seçimler yoluyla değişiminin önünü kapattı. Seçimler ve parlamento, artık sömürgeci fa-

şist düzenin eğreti bir aksesuarından öteye gitmiyor. Bu gerçeğin, ezilenlerin geniş bö-lüklerinin bilincinde ve zihninde bugün aynı düzey ve biçimde yansımıyor oluşu elbette dikkate alınması gereken önemli bir veridir fakat yanlısamanın olduğu yerde gerçeğe işaret etmek de öncü politik misyonun gereğidir.

Faşist bir rejimde seçimlere parlamenterist/reformcu yaklaşım ile devrimci yaklaşım arasındaki kategorik fark, öncelikle seçim öncesi, anı ve seçim sonrası süreç arasındaki ilişkinin tanımında belirir. Reformcuya göre seçim öncesi ve özellikle seçim an'ı seçim sonrasını belirler. Seçim sonrasına edilgen yaklaşım vardır. Devrimci bakış açısı ise en az seçim öncesi-hazırlık kadar somut politik koşullarda seçim sonrasını örgütlemeye odaklanır. Çünkü devrimci; özellikle içinden geçmekte olduğumuz politik koşullarda seçimleri kazanmanın, seçimlerden sonraki süreci kazanmaktan geçtiğini bilir.

31 Mart seçimleri bakımından da aynı gerçeğin hüküm sürdüğünü, halkımızın iradesini tescillemek açısından seçimlere hazırlığın ve seçim an'ının tabiki önemli olduğunu fakat daha önemli olanın ise, seçim sonrasında olası irade gaspını boşa çıkarmak için, öfkeyi örgütleyerek korkuya ve umutsuzluğa galebe çalmasını sağlamak olduğunun altını çizelim. Bu bakımdan hem seçimlere, sokak sokak, ev ev hazırlanarak kitleleri DEM etrafında kenetleyip saflaştırarak mevzileri kazanmak, hem de bu kenetlenmeyi sömürgeci faşist saldırganlığa karşı bir barikata dönüştürmek, an'ın olduğu kadar dönemin de kritik devrimci görevidir.

Hem verili mevzilerin korunması, hem de daha büyük ve kalıcı mevzilerin yaratılması, yeni ve daha büyük mücadelelerin mayalanması ancak böylelikle mümkündür.

Devrimciliğin devrim krizi

Fethiye Ok*

İçerisinden geçmekte olduğumuz şimdiki zamanın devrimci hikayesinin yazılması gerekiyor. Zira artık bir dönemin her bakımdan kapanışının eşliğindeyiz. Yeni olanın da doğum sancıları yaşanmaktadır. Gelişecek olan yeni, kendini bulana kadar eskinin izlerini, lekelerini üzerinde taşıyacaktır. Geleceği temsil edecek olan bu yeni, yani şimdiki zamanın devrimci hikayesi, her bakımdan krizli, gerilimli bir süreç olacaktır. Yaşanan bu devrimci sancılar elbette devrimci yaşamları da teğet geçmiyor, geçmeyecektir de. Eski olan ne varsa çözümlüyor ve yıkılmaya, kaybolup gitmeye mahkumdur. Eski, can çekiyor. Eskiye tutunarak devrimciliği yeni bir düzeyde yapılandırılmaya çalışıyor ise bir gerçekliktir. Sevgili Şevin yoldaş bir röportajında, “Devrimcilik yol ve yürüyüşün bileşkesidir” demişti. Kişinin kendi devrimciliğinde atılım yaparak, kendi devrimci dinamiklerini açığa çıkarıp gelişimini yönetip nasıl özgülleştiğinin en güzel örneğini sundu devrimci mirasımıza. Minnet ve saygıyla...

Devrimci mücadele zorluklarla dolu, iradi ve bilinçli örgütlü bir yaşamdır. Ve bu kavgada en zor olan ise devrimci öznelerin kendi kişisel gelişimlerini yönetmeyi başarmasıdır. Yani içsel devrimini sürekli kılmayı, iç dünyasını ifşa etmeyi başarması ve bu cesareti göstermesidir. Her şey değişim ve dönüşüm halinde ise devrimci özne de kendi idealleri ve hedefleri doğrultusunda kendi değişimini ve gelişimini kesintisiz biçimde örgütlemek zorundadır. Kesintisiz iç devrimler serisinden geçerek kendisini yönetmeyi esas almalıdır.

Coğrafyamızdaki, dünyadaki baş döndürücü gelişmeler, devrimci öznelerden hızlı, atik, üretken, girişken, yeniliklere açık, sürece hızlı yanıt olabilen, güçlü bir nitelik, güçlü bir Marksist birikim istiyor. Çok yönlü düşünce geliştirmemizi istiyor. Eski alışkanlıklarımızdan, gerici, zaafli, statükocu, küçük burjuva erkek egemen ve geleneksel kadın rollerimizden, yüzeysel yaklaşımlardan, ezberlerimizden, kulaktan dolma bilgilerden, örgütsüz hallerimizden, kolaycılıklarımızdan, koşullara teslim olma ruh hallerinden derhal kurtulmamız gerektiğini söylüyor. Yüzümüzü hızla kitlelere dönerek nefes kanallarımızı açmamız gerektiğini emrediyor.

Elbette kimse bunların çok kolay olacağını söylemiyor. Bugünden yarına bir süreç olmayaacaktır. Meselenin kilit noktası irade ve kararlılığımız, bilinç açıklığımız olacaktır. Zira her devrimci öznenin kendine özgü zorlukları, nesnellikleri, yılların getirdiği alışkanlıkları, şekillenmesi, konumlanması, deneyimi, mücadele yaşı, birikimi, geleceğe dair iddiası vb. vardır. Bütün bunlar devrimci öznenin değişim hızını belirler. Soru şu; bu süreçten devrimimizi örgütleyerek mi çıkacağız, yoksa süreç bizi başka yere mi savuracak? Eski tarzlarımız ve düşünüş biçimlerimizle (yani mücadelenin güncel ihtiyaçlarına yanıt olmayan)

bu yürüyüşü sonuna kadar başarı ile götürmeyeceğimiz açıktır. Dün bütün bu yüklerimizle, bazen barışık bazen kavgalı olma hallerimizle birlikte devrimcilik yapma marjımız vardı. Bugün artık böyle bir lüksümüz yoktur. Bugün geri ve eski olan ne varsa bunlara gerekçeler üretmek vicdanlarımızı “rahatlatarak” sürekli şikayet ederek, sorunların kaynağını kendi dışımızda arayarak devrimcilik yapma zeminimiz yoktur. Ya kendimizle hesaplaşacağız ya da koşullar bizi sağa-sola savuracaktır. Devrimcilik iradi bir biçimde yaşamını mücadelenin ihtiyaçlarına göre örgütlemektir, kendimizi yönetmeyi başarmaktır.

Bugün yaşadığımız topraklarda her devrimci/yapı-cı kendi özgünlüğünde krizler yaşıyordu. Peki devrimcinin devrim krizleri en çok nasıl kendini gösteriyor? Memnuniyetsiz ve şikayetçi bir ruh hali, “dışarısı sizin bildiğiniz gibi değil” serzenişleri, yüzeyselleşme, değişime ayak uydurma adına liberalleşme, maneviyat dünyasında tahribat, devrimci iddia ve irade kaybı, karamsarlık ve mutsuzluk, “devrime inanıyorum, burada bir sorunum yok ama kolektif ile sorunluyum” anlayışı, kendine-kolektife güvensizlik, bir kurtarıcı bekleme halleri, kolaycılık, emek vermede, sabırdan aşınmalar, teorik birikimi her şey haline getirme ve buradan gelişecek olan aydın umutsuzluğu, ya da diğer yandan okuma-yazma konusunda zayıflıklar, kitlelere yabancılaşma, içe dönme hali, cins bilincinde bir tıkanma hali, erkek egemen yaklaşımlar, kendini değişik biçimlerde gösterme vb. vb. daha da çoğaltılabilir. Şimdi böyle düşünen ve yaşayan bir devrimci özne, yaşamda irade olabilir mi? Devrimcinin işi devrim yapmaktır. Kendisinde devrimi sürekli kılamayan bir devrimci, devrime öncülük-önderlik yapabilir mi? Birilerinin, bir kurtarıcının paramotorla gelip bu sorunları çözmesini bekleyen bir devrimci kendi iç dinamiklerini, yeteneklerini açığa çıkarabilir mi? Kitlelere yabancılaşan, onların yaşamına dokunmayan, onlardan öğrenmeyen, dokunmuşsa bile zorunluluktan dolayı dokunan, sürekli akıl veren bir üst akıl modunda olan bir devrimci kitlelerle bağ kurup onları örgütleyebilir mi? Ya da sadece sosyal medyada yazıp çizme ile kitleleri kucaklayabilir miyiz? Kitlelere tepeden bakan, kibirli, tepkisel yaklaşımlar devrimcilik üretebilir mi? Tarihe baktığımızda kitle hareketinin geriye çekildiği dönemler, tasfiyeciliğin ve umutsuzluğun da hızla boy verdiği süreçlerdir. Böylesi süreçler öncelikle devrimci özneleri hedefler. Bugün yaşanan durumun tam da budur.

Topluma öncülük-önderlik etme iddiasında olan devrimci özneler öncelikle kendinde devrim örgütlemeyi, kendi gerçekliğiyle çıplak yüzleşmeyi başararak işe koyulmalıdır. Aklını, ruhunu, duygusunu, benliğini kısacası bütün yaşamını yeni bir düzeyde örgütleyerek işe başlamalıdır. Bütün bu eskiyen, gerici, bencil, bireyci, kibirli tarz ve alışkanlıklarıyla kopuşarak, onları içsel devrimiyle yenilgiye uğratmalıdır. Devrimci özne

mücadelenin ihtiyaçlarına ancak o zaman yanıt olabilir. Bu sürecin bileşkesini, yeni kuşağın değiştirici dinamiği ile eski kuşağın deneyiminin harmanlanması oluşturacaktır. Yeni kuşağın ruhuna, yaşam tarzına, düşünüş biçimine uygun bir devrimci tarzın, kişiliğin açığa çıkması bu sürecin en önemli kazanımı olacaktır. Aynı zamanda değişim dinamiği ile bir enerji de açığa çıkaracaktır. Genç devrimcileri anlamak ve anlamlandırmak oldukça önemlidir. Bu konuda emek verme, sabırlı olma, yöntem kazandırma ve karşılıklı kolektif tartışmalarla daha hızlı bir yol alınabilir.

Bir başka önemli sorun, içe dönme halinin yarattığı gettolaşma durumu, yeni kuvvetler örgütleyememe, örgütsel olarak daralma, insanların yaşamlarına ve yüklerine yeterince dokunamamaktır. “Neden insan kazanamıyoruz?” sorusuna cevaplar aramaktan vazgeçmemek gerekir. Bir iki tartışma, konuşma ve ziyaret etmeyle insanları bu kapitalist kuşatmada çekip alamayacağımız açıktır. Düşmanın hem içeride hem dışarıdaki tasfiyeci kuşatmasının yarattığı sonuçların, yine devrimci hareketin bir türlü kendi krizini aşamamasının, kitlelere umut olamamasının yarattığı sonuçların devrimci öznenin ruh haline yansımaları gibi... Yaşadığımız krizlerin öznel ve nesnel yanları olduğu açıktır. Biz burada çubuğu daha çok öznel yanlarımızda yaşanan kanamaya büküktük. Daha doğrusu değişen nesnel koşulların içerisinde öznel tartışmaya çalışıyoruz. Çünkü devrimciler koşulları doğru analiz ederek, koşulları yönetirler, koşulların edilgen parçası olmazlar. Sorunların ve krizlerin değil, çözümlerin parçası olurlar. Ve elbette bütün bu yaşadıklarımız gerçek sorunlarımızdır...

Derdimiz devrimcinin kendi devrimciliği ile doğru bir ilişki kurmasıdır. Kendine dokunması, kendisini işin, sürecin öznesi haline getirmesidir. Özgüvensizliklerini yenmesi, kendisinde değişimi örgütleyecek gücü bularak kendinde güven tazelenmesidir. Sorunun çözüm adresinin en nihayetinde kendisi olduğunu tekrar tekrar hatırlamasıdır. Kolektif ile yoldaşımız ile yaşadığımız sorunların bireysel-kişisel olmadığını, bozulan, işlemeyen mekanizmalardan ya da zayıflayan yanlarından kaynaklı olduğunu bilince çıkararak meseleleri kişiselleştirmeden, kendi içimizde potansiyel halinde var olan, gerici özellikleri ayaklandırmadan meselelere bakmayı başarmaktır. Doğrularımızın mücadelesini kendimizi geri çekerek, sınırlandırarak değil, aktif biçimde yürüyerek değişim-dönüşüm mücadelesinin birer militanı olarak konumlanarak verebiliriz. Şimdiki zaman devrimci öznenin kolektif etkin birey olma konusunda yeni bir düzey açığa çıkarmasını emrediyor. Kadının yoldaşların cins bilinci ve kadın devriminde gelinen eşiği aşması erkek yoldaşların böylesi dönemlerde hızla geriye dönen erkek egemen kodlarına karşı yeniden ve yeniden mücadeleyi yükseltmesi, zihniyet devrimini bu alanda da güncellemesi gerekir.

Sevgili Işık yoldaşımızın sözüyle bitirelim: “Umudu başarıya yazgılı olanlar yenilmezler.”

*Kadın Kapalı Hapishane/Amed

İliç'te emek ve doğa katliamı

13 Şubat'ta Erzîngan İliç'te ABD'li SSR şirketinin Türkiye'deki kolu olan Anagold şirketi ile Çalık Holding tarafından işletilen Çöp-ler Altın Madeni'nde siyanürlü pasa dağında heyelan yaşandı. Heyelan sonucu siyanürlü pasa Fırat'a doğru aktı. 9 işçi pasanın altında kaldı. Felaketin dokuzuncu gününde işçileri arama çalışmaları durduruldu. Şirket çalışanlarından bazı kişiler gözaltına alınarak tutuklandı. Bununla birlikte yaşanan felaketin boyutları gizlenmeye çalışılıyor, bölgeye şirket ve iktidar yanlısı olmayan bağımsız bilim insanlarının, TMMOB, TBB gibi kurumların ve ekolojistlerin saha çalışmalarına izin verilmiyor. Şirkete hem faaliyete başlaması için hem de daha sonra birkaç kez faaliyet alanını genişletmek için veren Çevre Bakanı ve diğer bakanlıklar, valilik ve kaymakamlık, vb. sorumlulukları üstlerinden atma yarışına girmiş durumda.

İliç'te yaşanan ne "toprak kayması" ne de "doğal afet"tir. Ve sonuçları da sadece 9 işçinin toprak altında kalması ile sınırlı değildir. İstanbul ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinden uzmanların açıklamalarına göre 35 milyon metreküp siyanür ve diğer ağır toksik kimyasalların olduğu pasanın heyelanla vadiye akması sonucu etkileri uzun yıllar sürecektir ve başta İliç ve çevresi olmak üzere, Fırat Nehri'nin geçtiği İliç'ten Basra körfezine kadar bütün kentler, Fırat Nehri üzerindeki barajlardan sulama yapılan bütün tarım alanları ve bu tarım alanlarında çalışanlar, bütün canlılar yaşanan felaketten etkilenecektir.

Altın madenciliğinde ister açık ister kapalı işletme usulü olsun, cehennem çukuru olarak ifade edilen yerin derinliklerinden çıkarılan kayaçların ufalanması ve daha sonra

bu ufalanarak yığın haline getirilen pasanın siyanürle ayrıştırılması sürecinde oluşan liç yığınları insan ve çevre bakımından zararlı birçok kimyasal maddenin havaya, suya, toprağa karışmasına neden olur. Bu zararlı kimyasallardan en çok bilinen siyanür, bütün canlılar için öldürücü bir kimyasaldır. Altın madenciliğinde en ucuz yöntem siyanürlü ayrıştırma ve maden şirketleri de bu yolla çalışırlar. Siyanürün insan ve çevre sağlığı üzerindeki yıkıcı etkilerinden dolayı Avrupa Parlamentosu Avrupa Birliği'nde siyanür madencilik teknolojilerinin kullanımını 5 Mayıs 2010 tarihli kararla yasakladı.

Avrupa'da yasak olan siyanürlü madencilik Türkiye'de serbest. Sadece siyanürlü madencilik serbest değil, Türkiye'de emek ve doğa sömürsü sonuna kadar serbest. AKP, dünya kapitalizminin ihtiyaç duyduğu belli metallerin üretiminde tedarikçi rolüne uygun olarak madencilik şirketlerine her türlü kolaylığı sağlamak için büyük bir mesai harcadı, harcıyor. 1923'ten 2002 yılına dek geçen 80 yılda Türkiye genelinde toplam 1186 maden ruhsatı verildiği öğrenildi. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2008-2023 arasındaki son 15 yılda ruhsat sayısının 386 bine ulaştı. Son 10 yılda 109 bin 884 hektar orman madencilik faaliyetine açıldı. İliç'te, şirket, devlet, vali/kaymakamlık, sendika işbirliği ile 2008 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararı ile faaliyete başladı. 2010'dan itibaren altın üretimine geçti. Madeni işleten Anagold Madencilik'in yüzde 80'i Amerika Birleşik Devletleri Denver merkezli SSR Mining'e, yüzde 20'si ise Çalık Grubu'na bağlı Lidya Madencilik'e ait.

2020 yılında SSR Madencilik, Alacer Gold ile birleşti. Yandaş yerel ve ulusal basında "Taşı toprağı altın ilçe: İliç", "Erzincan'da üst sınıf altın çıkarılıyor" manşetleri ile yere göğe sığdıramayan İliç'te şirket ilki 2014, ikincisi de 2021 olmak üzere iki defa kapasite artışına gitti. İliç'te iki yıl önce de siyanür borusunda sızıntı yaşanmış, siyanür çevreye yayılmış, olayın basına yansımaları üzerine Bakanlık, şirkete para cezası verip, çalışmalarına devam etmesini sağlamıştı. Bakanlığın verdiği 10 milyon liralık para cezasının kat be kat fazlası miktarda vergi borcunun silindiği ortaya çıkmıştı.

İliç'teki maden alanı, Fırat Nehri'nin doğduğu havzada, nehrin kıyısında, aynı zamanda Dêrsim'in Pulur'a (Ovacık) komşu sınırında Türkiye'nin en büyük maden sahasıdır. Maden alanında yaklaşık 200 futbol sahası büyüklüğüne denk gelen, Türkiye'nin en büyük ikinci siyanür havuzu bulunmaktadır. Şirket bu siyanür havuzunda biriktirilen kimyasal atıkların azaltılması, debisinin düşük tutulması amacıyla püskürtme makineleri ile 'evaporatörler' (buharlaştırıcı) ile 9 ay boyunca bu kimyasallar atmosfere bırakılmıştı. Bu cihazlar çalıştırıldığı zaman günlük atık seviyesi 2 cm azaltıldığı basına yansımıştı. Kamuoyunun tepkisi sonrası bu evaporatörler kaldırılmıştı. Fakat siyanür havuzundan buharlaşma yoluyla havaya karışan siyanür ve diğer kimyasallar rüzgarla çevreye dağılırken yağmur yoluyla da tekrar yeryüzüne dönmektedir. Dolayısıyla İliç'te felaket en baştan beri yaşanmaktaydı. 13 Şubat'ta yaşanan liç heyelanı ise yaşanan felaketi kat be kat arttırmıştır. Siyanürlü liçin vadiye akması sonucu, toprakla temasını kesecek bir ara

tabaka olmayacağı için süreç içinde siyanür ve diğer kimyasallar toprağa ve yer altı sularına karışacak ve yöredeki yer altı sularının toplandığı Fırat'a akacaktır. Ayrıca zaten hava yoluyla da etrafı zehirlenmeye devam edecektir. Söz konusu 35 milyon metre küplük pasanın taşınması günler sürecektir. Fakat taşınacak yerin de güvenli olacağının garantisi olmadığı açıktır. Maden sahası köylerden sonra İliç ilçe merkezini de yutmak üzeredir. Tozlanma ve buharlaşma yoluyla havaya karışan kimyasallar en başta İliç'lileri sonra da yakın-uzak yerlerdeki canlıları zehirlenmeye, yavaş yavaş öldürmeye devam edecek. Madene yakın olan köylerde içme suyu sorunu yaşanmaktadır halihazırda.

İliç'te yaşanan felaket, AKP-MHP iktidarının uyguladığı "kader planı"nın halkı, emekçileri ve bütün canlıları ile doğayı nasıl bir yıkımla yüz yüze bıraktığının işaret fişeğidir. Çünkü, küresel sermaye ve yerli işbirlikçileri, Türkiye coğrafyasını, "süper bölge" haline getirerek adeta birer cehennem çukuruna çevirmek için plan yapmaktadırlar. Rusya ve Çin ile küresel paylaşım mücadelesi veren (3. Dünya Savaşı'na giriş hazırlıkları da denebilir buna) emperyalist Batı sermayesi, Türkiye'nin de dahil olduğu ön-Asya, Güney Asya, Ortadoğu ve Afrika'yı bir kez daha madencilik ve ucuz emek gücü coğrafyaları olarak küresel kapitalizmin hizmetine koşturuyorlar. Türk burjuvazisi de bu planla bölgedeki egemenliğini güçlendirme ve küresel pastadan pay kapmak çalışmaktadır. Saray rejimi tarafından hazırlanan 12. Kalkınma Planı'nda "Politika ve Tedbirler" bölümünde "...arama faaliyetleri kamu yararına faaliyet olarak tanımlanacaktır" vurgusu yapılmıştır. "Kamu yararı" denilerek tarım arazilerinin, ormanların, derelerin, maden şirketleri tarafından istendiği talan edilmesinin önü açılmış durumda. Kalkınma Planı'nda madencilik faaliyetlerinin yüzde yüz artırılması hedefi konmuştur.

Çanakkale, Balıkesir, Muğla, Tekirdağ, Kırklareli, Afyon, Kütahya, Uşak, Zonguldak, Bartın, Eskişehir, Karaman, Erzingan, Dêrsim, Ordu, Tokat, Artvin, Erzirom, Bayburt, Şirnex, Sêrt, Elîh, Sêwas illeri özelinde yapılan bir araştırmaya göre, bu illerde yaklaşık 20 bin maden ruhsatı verilmiş durumda. Ruhsatların büyük bölümünü ihale edilmeyi bekleyen ruhsatlar (14.967) oluştururken, ihale ruhsatlarını 2.158 ruhsat ile işletme ruhsatları; 1.871 ruhsat ile arama safhasındaki ruhsatlar oluşturuyor. Arama ruhsatları ise Sêrt- Şirnex-Elîh, Eskişehir ve yine Çanakkale-Balıkesir illerinde yoğunlaşıyor.

Verilen maden ruhsatlarının büyük bir kısmının Fırat havzasında olması ise dikkat çekicidir. Fakat tüm Türkiye ve Kürdistan coğrafyasının neredeyse tamamı maden sahası olarak işaretlenmiştir. Agirî Gîhadîn'de Murat Nehri'nin doğduğu kaynağa yakın bir

alandaki Koza Altın tarafından yeni bir siyanür-lü altın madeni başlatılmak üzere çalışmalar sürmektedir. Murat, Fırat'ı besleyen kaynaklardan biridir. Sêwas'ın Kangal ilçesi Bakırtepe'de Koç Holding'e ait Demir Export şirketinin siyanürlü altın madenine karşı çıkan köylüler yıllardır mücadele ediyor. Meletî, en fazla maden ruhsat ihalesi açılan illerin başında gelmektedir. 58 maden sahası bulunan Cengiz Holding'in Şemrex'teki (Mazıdağ) maden işletmesi OHAL koruması altında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bütün bu yıkım planlarının içinde Fırat Nehri havzasının özel rolüne dikkat çekmek gerekir. Siyasette sıkça kullanılan "Fırat'ın doğusu/batısı" deyiminde olduğu gibi Fırat Havzası adete sınır görevi görmektedir. Kürt coğrafyası ile Anadolu arasındaki fiili sınır. Fakat bundan daha önemlisi Fırat, her ne kadar üzerine yapılan büyük barajlarla büyük oranda durgun göle çevrilmiş olsa ve havza göllerin altında kalmış olsa da çok büyük ve çok önemli bir ekosistemdir. Fırat ve kolları çok önemli tarım havzalarından oluşur ve zengin biyoçeşitliliğe sahiptir. Fırat Nehri sırası ile; Erzingan, Sêwas, Dêrsim, Xarpêt, Meletî, Amed, Semsur, Dîlok, Riha il sınırını belirledikten sonra Suriye'de Rojava'dan geçerek Irak topraklarına girer. Irak'ta denize uzak olmayan bir noktada Dicle Nehri ile birleşerek Şatt'ül-Arab'ı oluşturur ve Basra Körfezi'ne dökülür. Fırat ve Dicle, dünya üzerindeki birkaç önemli ekosistem alanından biridir.

Fırat havzasındaki iller, özellikle Dîlok, Meletî gibi iller, aynı zamanda yoğun göçmen emeği sömürsünün olduğu, onlarca organize sanayi bölgesi ile bölgede sermayenin gözde illeri arasındadır. Sermayenin bu bölgeyi bir üs olarak seçmesi tesadüf değildir. Kırklarda madencilik faaliyeti ile merkezlerde OSB ile sermaye için en elverişli mekânsal gelişme imkanı sağlanmaktadır. Bu kentler

aynı zamanda "kentsel dönüşüm" projeleri ile inşaat dalgasının da yüksek olduğu illerdir. Havzadaki iller, gerek kayyum rejimi ile gerekse de aşiretler, koruculuk, IŞİD, Menzil gibi siyasal İslamcı çeteler, tarikatların da üsleri haline getirilen kentlerdir. Dolayısıyla Fırat'ta yaşanan yıkımın bütün boyutlarını bir arada düşünerek bir mücadele stratejisine ihtiyaç olduğunun altını çizmek gerekir. Sosyalist yurtseverler, bölgede yaşanan ekolojik yıkımla ve emek sömürsünün mekanizmaları ve siyasi gericilik arasındaki bağların ortaya çıkarılması, sömürgecilik sisteminin nasıl işlediğini teşhirini, havza bazlı bir örgütlenmenin önemini esas alan bir görevle karşı karşıyadır.

Yaşanılan süreci yeniden sömürgeleştirme olarak adlandırmak abartılı olmayacaktır. Küresel sermaye ve onun parçası olan Türk sermaye sınıfı, madencilik, endüstriyel tarım vb. ile büyük kârlar elde etmek için Anadolu ve Kürdistan coğrafyasını tamamen bir cehenneme çevirmek için tam tekmil yola devam ediyor. Anadolu ve Mezopotamya hızla çoraklaştırılmakta, tarım toprakları ormanlar, vadiler, nehirler yok edilmektedir. Küresel iklim krizi, kuraklık gibi faktörlerle birlikte madencilik, vb. faaliyetleri ile ekolojik yıkım ve sonuçları da katlanmaktadır.

Anadolu ve Mezopotamya'nın yaşadığı ve hızla derinleşmekte olan bu yeniden sömürgeleştirme politikalarına, emeğin ve doğanın bir ve aynı şekilde yıkımına karşı ekolojik, sosyalist bir yaşam mücadelesini örgütlemek varlık yokluk sorunu haline gelmektedir. Ekoloji mücadelesi, sömürgecilik karşıtı bir mücadeledir. Ekoloji mücadelesi, egemenlerin işçiler, emekçiler ve tüm canlılar için uyguladığı "kader planı"na karşı mücadelenin sadece bir yan kolu, parçası değil, bu mücadelenin bütün benliğine yayılan bir nefestir. Sadece "çevreciler"i, "ekolojistler"i değil, bütün emekçilerin, ezilenlerin mücadelesidir.

AZADI Yekê 0 Sosyalîzm

KARKERÊN HEMÛ WELATAN
Û GELÊN BINDEST YEK BIN!

BIJÎ NEWROZ

BIJÎ SOSYALÎZM

